Rock-'n-rollmodel

Toen Joe Jackson zich op 8 juli 2006 bij de kledkamer van het Bospopfestival in Weert meldde was de reactie van de verantwoordelijke Weertse dame: “zeg jong, zou jij niet eens wat vroeger naar bed gaan...”.

De relatie tussen rock-'n-roll en gezondheid is van oudsher gespannen. Rock-'n-rollmuzikanten hebben graag de indruk gewekt ongebonden te zijn en lak aan regels te hebben. Er kunnen grofweg drie fases aangegeven worden in de gezondheid van rock-'n-rollers.

In de eerste jaren, zo ongeveer tussen 1950 en midden jaren zestig, was het gedrag van de artiesten vooral stoer. Het levensmotto was dat veel regels ‘voor ons’ niet golden: “Ik doe aan rock-'n-roll, daarom rijd ik hard en drink ik veel”. Men droeg echter nog steeds een stropdas, slechts zelden werd een hotelkamer vernield en de doden die er vielen stortten neer met een vliegtuig (Big Bopper, Buddy Holly, 1959). Hun gedrag werd door hun fans nagedaan, maar het bestond vooral uit rondhangen en rondjes rijden op de brommer, door nozems.

Halverwege de zestiger jaren begon het de artiesten uit de hand te lopen. Mede door de adoratie van het publiek en het vele geld dat zo langzamerhand verdiend werd, gebruikten steeds meer artiesten harddrugs. Daarmee ging het nog wel eens verkeerd; U kent de voorbeelden. Een enkeling redde het op het nippertje. In Londen stond eind jaren zestig gitarist Eric Clapton op de muren aanbevolen met *Clapton is God*. Twee jaar later, voordat hij door

ex-Beatle George Harrison weer een podium opgesleept werd (concert voor Bangladesh, 1971) had hij meer dan 100 van zijn gitaren verkocht om zijn heroïnegebruik te financieren. Deze vriendendienst heeft zijn afkicken ingeleid.¹ Anderen verdienden in de jaren negentig zoveel geld dat zij zich met heroïne en al staande konden houden. Zij blonken echter weer uit in het schrijven van stomme teksten (*I used to love her/But I had to kill her/I used to love her, Mm, yeah/But I had to kill her/She bitched so much/She drove me nuts/And now I'm happier this way, yeah/Whoa, oh yeah*).² Het zal niet allemaal door de slechte voorbeelden gekomen zijn, maar in deze periode nam ook het gebruik van harddrugs onder de bevolking toe, met alle gevolgen voor de volksgezondheid. Het verschil tussen de rolmodellen op de podia en de navolgers was alleen dat de laatsten veel minder geld en gelegenheid hadden om met hun verslaving om te gaan.

Rond 2004 kwam er een kentering in de leefwijzen van de artiesten. Opeens stonden er frisse jonge (Engelse) groepen op de festivals. Zij drinken weliswaar veel bier (ze zijn natuurlijk wel Engels), maar niet vóór het optreden. De Kaiser Chiefs en Arctic Monkeys poetsen allemaal hun tanden en houden openlijk van hun ouders. Ze zijn niet stoer zoals dat veertig jaar geleden gebruikelijk was. Maar ook de groepen en artiesten die de woelige drie decennia daarvóór overleefd hadden begonnen weer op te treden. En wat zien we? Vakmensen, daar niet van, maar daarenboven: schoon (Bon Jovi), vegetariër (Mick Jagger), kruidentheedrinker

Graf Jim Morrison na stelen hoofdsteen. Foto © Sander Lamme, 2000. Wikipedia

(bovengenoemde Joe Jackson, hij gaat er niet gezonder door uitzien), minder mager dan vroeger (hele Aerosmith en Metallica) of juist minder dik (Meat Loaf) en fit (allemaal). Deze grote bands toeren allemaal met hun eigen keukenstaf en de drank is gereguleerd. Er worden nauwelijks meer hotelkamers gesloopt. Het enige dat te betreuren valt is de blijvende doofheid (van allemaal, met name genoemd door Pete Townshend en Phil Collins). Klaarblijkelijk hebben ook de stoere rockers een groot zelf-herstellend vermogen. De meesten kiezen – zelfs als miljonair – eieren voor hun geld. Het lijkt erop dat de stoerheid van de artiesten nu vooral uitgedrukt wordt in tattoos. Ook deze voorbeelden worden gretig gevolgd door de fans, maar ze hebben minder gevolgen voor de volksgezondheid dan voorheen. Een enkele nieuweling moet helaas kennelijk het hele proces van verloedering (en hopelijk wederopstanding) zelf nog eens verifiëren. Amy Winehouse (1983, ze heet echt zo) is het laatste voorbeeld, door haarzelf al aangekondigd in haar bekendste nummer Rehab (No, no, no).³ Een enkele oudere is in de tweede fase blijven hangen. Lemmy Kilmister (1945), zanger

en bassist van Motörhead bood de Volkskrantverslaggever in mei 2007 om half twaalf 's morgens (vroeg op!) een limonadeglaasje whisky aan, “omdat het zo egoïstisch is alleen te drinken”.⁴ Het ultieme voorbeeld van het imago van lastigheid van de rock-'n-rollartiest is ongetwijfeld Jim Morrison, de zanger van The Doors: 30 jaar na zijn dood wordt overwogen zijn graf van de begraafplaats Père Lachaise te verwijderen. De fans bezorgen overlast.

Jan van Dalen

Literatuur/muziek

1. Pidgeon J. Eric Clapton, a biography. London: David & Charles; 1986.
2. Guns 'n' Roses, Used to love her, Appetite for Destruction; 2000.
3. Winehouse AJ, Rehab, Back to Black; 2006.
4. Kramer G. Motörhead is rock 'n' roll kick ass. De Volkskrant; Lowlands Bijlage: 25-07-2007. [De Volkskrant, Appendix Lowlands 25-07-2007].

De auteur:

Jan van Dalen is redacteur van het TMO en is verbonden aan de Faculty of Health, Medicine & Life Sciences van de Universiteit Maastricht. Hij coördineert training en toetsing van communicatievaardigheden aan het Skillslab en is directeur van het Master of Health Professions Education programma.